

N:o 123.

Af herr **Fridtjuv Berg**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande åtgärder för beredande af lämplig uppfostran åt minderåriga förbrytare samt vanartade och i sedligt afseende försummade barn.*

Inom allt vidsträcktare kretsar synes man under senaste tiden hafva kommit till medvetande om den allvarsamma fara, som hotar vår samhällsordning genom den sedliga förvildningen hos en del af det uppväxande släktet.

En oroväckande yttring af denna sedliga förvildning utgör det stora antalet unga förbrytare och framför allt den fortgående *ökningen* af detta antal. I Fångvårdsstyrelsens berättelser finner man härom följande uppgifter:

Å r	Inkomna straffarbetsfångar under 20 år		
	Manliga	Qvinliga	Summa
1850	24	4	28
1855	50	7	57
1860	125	29	154
1865	161	25	186
1870	199	26	225
1875	180	34	214
1880	233	18	251

Å r	Inkomna straffarbetsfångar under 20 år		
	Manliga	Qvinliga	Summa
1881	245	31	276
1882	264	29	293
1883	201	33	234
1884	206	29	235
1885	203	27	230
1886	182	26	208
1887	206	24	230
1888	158	23	181
1889	228	27	255
1890	197	25	222
1891	222	33	255
1892	219	27	246
1893	266	28	294
1894	286	29	315

Huru dessa unga straffarbetsfångar varit fördelade på de olika åldersklasserna framgår af följande ur samma berättelser hemtade uppgifter:

Å r	Straffarbetsfångar inkomna vid fyllda						Summa
	14 år	15 år	16 år	17 år	18 år	19 år	
1881	—	20	43	68	65	80	276
1882	3	22	52	47	77	92	293
1883	—	15	33	54	46	86	234
1884	—	9	32	53	61	80	235
1885	—	19	23	48	56	84	230
1886	—	18	25	53	36	76	208
1887	—	24	42	59	52	53	230
1888	—	14	27	43	35	62	181
1889	2	18	28	59	72	76	255
1890	1	12	30	46	62	71	222
1891	2	12	37	55	69	80	255
1892	—	13	40	53	58	82	246
1893	1	19	48	60	81	85	294
1894	—	30	52	62	75	96	315

Dessa uppgifter visa, att antalet af uti vårt land till straffarbete dömda unga förbrytare för närvarande i det hela taget synes vara i stigande.

På samma sorgliga företeelse häntyder ock kriminalstatistiken inom nästan alla andra land. Så i Tyskland, Österrike, Ungarn, Frankrike, Italien, Holland, Danmark och Norge m. fl. (Se härom bland annat »Die Behandlung jugendlicher Verbrecher und verwahrloster Kinder» af d:r H. Appelius, »Über die Behandlung der verbrecherischen und arg verwahrlosten Jugend in Österreich» af prof. Alois Zucker, »Betænkning fra Kommissionen angående Statstilsyn med Børneopdragelsen», Köpenhamn 1895, samt »Udkast til Lov om sædelig forkomne og vanvyrkede Børns Behandling med Motiver» af d:r B. Getz, Kristiania 1892).

Om det vid bedömandet af statistiska uppgifter i allmänhet är af vigt, att man ej låter förleda sig till förhastade slutsatser, så gäller detta varsamhetsbud visserligen i allra högsta grad på det kriminalstatistiska området. Antalet *åtalade* förbrytelser står helt visst icke i något konstant förhållande till antalet verkliga *begångna* förbrytelser, utan det beror derjemte i högst väsentlig mån af andra omständigheter: dels af de tid efter annan vidtagna förändringarna i strafflagstiftningen och i rättsskipningens organisation, dels af den större eller mindre stränghet, hvarmed målsägande och åklagaremagt under olika tider och på olika orter finna sig böra beifra de af minderåriga förbrytare begångna lagöfverträdelserna. Att af den nu tillgängliga kriminalstatistiken vilja sluta sig till ett växande sedligt förderf skulle vara så mycket mera obetänksamt, som ju brottsligheten icke får bedömas blott efter lagöfverträdelsernas *antal*, utan äfven efter deras *art*, d. ä. efter den större eller mindre ondska och råhet, hvaraf de äro ett uttryck. Och äfven *om* man finge antaga, att en tillväxt i antalet beifrade förbrytelser utvisade en tillväxt i antalet verkliga begångna sådana, och denna senare en tillväxt i brottslighet, så vore härmed naturligtvis ingalunda bevisadt, att nationens sedliga nivå i det hela skulle befinna sig i sjunkande. Förbrytarebefolkningen inom en nation utgör ju i alla fall endast ett mindretal, och dess tillbakagång i moraliskt afseende kunde mångfaldigt uppvägas af en samtidigt härmed fortgående sedlig förbättring hos det stora flertalet.

Med allt erkännande häraf står det likväl fast, att de statistiska uppgifterna synas tyda på en tilltagande brottslighet hos ungdomen inom nästan alla land. Lemnas de sålunda gifna antydningarna obeaktade, så är fara värdt, att den sedliga förvildning, hvori lagöfverträdelserna hafva

sin upprinnelse, kommer att sprida sig till allt vidsträcktare kretsar af det uppväxande släktet, hvaraf följden måste blifva, att framtidens mensklighet sjunker ned till en lägre moralisk ståndpunkt än den, hvarpå nutidens befinner sig.

Det har under sådana förhållanden varit helt naturligt, att frågan om brottsligheten bland de minderåriga under den senaste mansåldern tilldragit sig en allt lifligare uppmärksamhet, i främsta rummet gifvetvis inom de kretsar, som af denna fråga omedelbart beröras, nemligen å ena sidan kriminalisterna, å andra sidan skolmännen, framför allt folkskolemännen.

Närmaste anledningen till att de förra tagit frågan under ompröfning torde vara den bland dem vunna erfarenheten om fängselilfvets förderfliga inflytande på de minderåriga. Redan tidigt hafva de kommit till insigt derom, att förbrytare, hvilka ännu befinna sig i barndoms- eller öfvergångsåldern, icke hafva sin rätta plats i fängelset, samt att de ofta utgå ur detta vida sämre än de gingo der in. Folkskolemännen åter hafva under sin dagliga verksamhet varit i tillfälle att steg för steg följa det ondas utveckling samt att uppdaga de källor, hvarur det hemtar sin näring. De hafva dessutom haft flera särskildt tvingande anledningar att med lifligaste intresse omfatta denna fråga. De unga lagöfverträdarne hafva nemligen så godt som undantagslöst framgått ur kretsen af dessa vagabonderande och vanartade barn, hvilka genom sina skolförsummelse och sitt dåliga uppförande bereda läraren de bittraste bekymmer och i hög grad neutralisera honom i hans arbete. Ofta är det just efter *dess* barns beteende, som allmänheten bildar sig sina föreställningar om folkskolans uppfostrande verksamhet, hvadan omdömena härom icke kunna blifva annat än vilseledande och orättfärdiga. Härtill kommer, att barn af ifrågavarande slag naturligtvis måste utöfva en i hög grad demoraliserande inverkan på sina kamrater, hvadan deras tvungna samvaro med välartade barn innebär en upprörande orättvisa så väl mot dessa som mot deras föräldrar.

Af nu antydda skäl har lämpligaste behandlingen af minderåriga förbrytare och vanartade barn allt mer blifvit en brännande fråga bland tänkande kriminalister och skolmän samt öfriga för social-etiska och social-pedagogiska spörsmål intresserade personer. Så i utlandet; så äfven hos oss. Sverige har, som bekant, med afseende på strafflagstiftningens och fängvårdsväsendets reform i allmänhet hållit sig i främsta ledet bland Europas

nationer. Redan tidigt hafva våra kriminalister haft uppmärksamheten fäst vid nödvändigheten af att söka hämma förbrytarebefolkningens fortgående rekrytering på grund af ständig tillströmning utaf unga brottslingar, och sedan lång tid tillbaka har fängvårdsstyrelsen i sina berättelser år efter år påpekat den fara, som här hotar. Tidigt hafva ock från uppfostrarnes sida starka röster höjt sig för det ondas förebyggande och hämmande genom de vanartade och brottsliga barnens hänvisande till enkom för dem upprättade räddnings- och förbättringshem. Uttalanden i denna riktning hafva tid efter annan framkommit inom skolpressen samt från folkskolelärareföreningarna i olika delar af vårt land, särskildt från hufvudstadens, och under de senaste åren har centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskolelärareförening för frågans utredning genom trenne för ändamålet utsända resestipendiater inhemtat underrättelser om de anstalter af ifrågasvarande art, som finnas så väl i vårt eget land som i Norge, Danmark, Skottland och England.

Af åtskilliga tecken att döma synes äfven den stora allmänhetens intresse nu mera vara väckt för denna betydelsefulla angelägenhet. De berättelser, som pressen under senaste tiden gång på gång haft att meddela om våldsdåd, föröfvade af minderåriga, samt om förmliga förbrytareligor, bestående af halfvuxen ungdom, hafva inom allt vidsträcktare kretsar bragt det medvetandet till lif, att samhället här låtit en svår försummelse komma sig till last, och att denna försummelse måste i möjligaste mån godtgöras, och detta med snaraste, så vida vi ej med visshet skola gå en mörk framtid till mötes.

Att en förbättring är *möjlig*, derom hafva vi lyckligtvis ett ovedersägligt bevis. Det fins i Europa verkligen ett enda rike, som på detta område skiljer sig från de öfriga och kan förete en statistik med år för år sjunkande brottslighet hos de minderåriga samt med deraf i sinom tid följande minskad brottslighet äfven hos de vuxna. Det är det britiska. Följande uppgifter rörande förbrytare i England och Wales synas i detta hänseende mycket talande:

År	Förbrytare		År	Förbrytare	
	under 16 år	öfver 16 år		under 16 år	öfver 16 år
1861	8,801	103,343	1878*	(4,384)	(86,383)
1862	8,349	117,126	1879	6,810	165,843
1863	8,459	121,068	1880	5,579	160,684
1864	8,857	118,149	1881	5,483	173,723
1865	9,640	116,398	1882	5,700	175,360
1866	9,356	114,935	1883	5,275	172,239
1867	9,631	121,767	1884	4,879	171,588
1868	10,079	133,078	1885	4,813	158,096
1869	10,314	146,940	1886	4,924	165,952
1870	9,998	147,225	1887	4,842	158,517
1871	8,977	140,127	1888	5,065	165,952
1872	9,363	137,710	1889	4,366	158,517
1873	9,359	146,054	1890	3,872	150,780
1874	8,943	148,837	1891	3,855	147,691
1875	7,212	154,276	1892	4,036	156,589
1876	7,138	167,160	1893	2,924	148,538
1877	7,582	168,074			

Af denna tabell framgår, att antalet yngre förbrytare var i stigande till och med år 1869, men att det sedan dess befinner sig i ett nästan oafåtligt *sjunkande*, samt att verkningarna af detta sjunkande från och med år 1883 visat sig i ett fortgående sjunkande äfven af antalet *äldre* förbrytare.

Hufvudorsaken till detta märkliga förhållande är lätt funnen. Den ligger deruti, att staten allt sedan 1850- och 1860-talen kraftigt tagit saken om hand. Den har genom sin *lagstiftning* föreskrifvit »tvångsuppfostran» för sådana, som här af äro i behof: för de minderåriga brottslingarna i förbättringshem (Reformatory School Acts 1854 och 1866), för de vagabonderande och vanartade barnen i räddningshem och dermed be-
släktade anstalter (Industrial School Acts 1857, 1861 och 1866, Elementary Education Acts 1870 och 1876 samt Industrial School Amendment Act 1880). Den har vidare genom storartade *anslag* främjat upprättandet af dylika hem, så att deras verksamhet kunnat erhålla nödig omfattning och anordnas på för ändamålet lämpligt sätt, och den har slutligen under-

* Endast för ena halfåret; för det andra saknas uppgifter.

kastat dem en sakkunnig och noggrann *inspektion*. Enligt den senast utgifna inspektionsberättelsen funnos under 1894 i Storbritannien icke mindre än 227 af staten understödda anstalter af förevarande slag: 50 *förbättringshem* (Reformatory Schools), 141 *räddningshem* (Industrial Schools), 14 *skolkarehem* (Truant Schools), och 22 *räddningsskolor* (Day Industrial Schools). Af dessa inrymde förbättringshemmen 5,587 gossar och flickor, räddningshemmen och skolkarehemmen 24,683 samt räddningsskolorna 3,251. Förbättringshemmens samlade utgifter uppgingo till 109,874 pund sterl. 11 s. 6 d., räddnings- och skolkarehemmens till 365,775 pund sterl. 15 s. 5 d. och räddningsskolornas till 29,854 pund sterl. 7 s. 1 d. Statsbidraget utgjorde för det första slaget af anstalter 72,676 pund sterl. 12 s. 9 d., för det andra 196,222 pund sterl. 4 s. 3 d. och för det tredje 7,712 pund sterl. 13 s. 2 d.

Sådana uppoffringar för ett dylikt ändamål betraktas i Storbritannien såsom en synnerligen god statshushållning; härom äro alla partier der ense, de konservative lika väl som de liberale.

Att äfven i vårt land ett ganska stort antal förbättrings- och räddningsanstalter är af nöden, derom lär ingen sakförständig kunna hysa något tvifvel. I fråga om förbättringshemmen är behovet uttryckligen erkändt i nu gällande strafflags kap. 5 § 1, hvilken bemyndigar domstol att rörande brottsligt barn efter omständigheterna förordna, att det »af föräldrar eller annan, under hvars vård och lydnad det står, med aga hemma i huset rättas skall eller i allmän uppfostringsanstalt insättas, om tillgång dertill finnes». I öfverensstämmelse härmed bruka ock minderåriga brottslingar dömas till intagning i den med statsmedel understödda åkerbrukskolonien på Hall. Huru otillräcklig denna för ändamålet är, framgår emellertid tydligt af det kända förhållandet, att för närvarande ensamt inom hufvudstaden gå en hel del gossar, som blifvit »dömda till Hall», men af brist på plats ej kunna komma in. Under tiden kunna de strafflöst förhafva snart sagdt hvad ofog som helst; enda lagliga påföljden blir nemligen den, att de för andra, tredje eller fjerde gången dömas till Hall, utan att dock der vinna inträde. Hvilken uppfattning af samhällets magt och myndighet, som dylika barn komma att erhålla och bland sina kamrater utbreda, det låter lätt tänka sig.

De förbättrings- och räddningshem, som utan stöd af statsbidrag blifvit upprättade på olika orter i vårt land (Lindgrenska trasskolan i Stockholm, Räddningsinstitutet i Råby, Räddningsinstitutet på Hisingen, Hallands läns

räddningshem på Mäshult, Räddningshemmet Margretelund vid Lidköping, Fröbergiska stiftelsen vid Kalmar m. fl.), berättiga till den förhoppning, att man hos så väl enskilda personer som kommuner och landsting har att påräkna en stor offervillighet för anstalter med detta syfte, samt att ett tillräckligt antal sådana helt visst inom kort skulle uppstå, så vida nemligen staten äfven hos oss trädde emellan dels genom beviljande af anslag, dels genom vidtagande af de lagstiftningsåtgärder, som kunna för ändamålet anses erforderliga.

Då det emellertid synes mig gifvet, att inga mera ingripande beslut i nu antydda riktning kunna af Riksdagen fattas, innan densamma varit i tillfälle att på grund af omsorgsfull undersökning bilda sig en klar föreställning om hvad i saken kan och bör göras, får jag härmed hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag om åtgärder för beredande af lämplig uppfostran åt minderåriga förbrytare samt vanartade och i sedligt afseende försummade barn.

Stockholm den 28 januari 1896.

Fridtjuv Berg.

I motionens syfte instämma:

<i>J. Persson.</i>	<i>Joh. Er. Nordin.</i>	<i>Gustaf Ericsson.</i>
<i>C. G. Thor.</i>	<i>E. Norman.</i>	<i>Sven Palme.</i>
<i>Johannes Svensson.</i>	<i>J. A. Fjällbäck.</i>	<i>P. Norberg.</i>
<i>J. Lindgren.</i>	<i>O. Walter.</i>	<i>David Bergström.</i>
<i>A. F. Broström.</i>	<i>Joh. Johansson, Stockh.</i>	<i>W. Styrlander.</i>
<i>Lars Eriksson.</i>	<i>Magnus Höjer.</i>	<i>Curt Wallis.</i>
<i>E. A. Zotterman.</i>	<i>Edvard Wavrinsky.</i>	<i>C. J. Hammarström.</i>